

Digitala fritidsgårdar

Av: Rebecca Wiahl

Vt-10

Handledare:
Maria Bangura – Arvidsson

Abstract

Author: Rebecca Wiahl

Title: Digital recreation center. [translated title]

Supervisor: Maria Bangura – Arvidsson

Assessor: Håkan Jönsson

Today lots of old problems connected to juveniles take place on the internet, without any help from adults. The aim of this study was to bring out what young people, 16-18 years old, think about the need of adults on communities which is visited by juveniles, and if there is a difference between how young people behave on communities versus in real life. The method used is three focus group interviews with six boys and five girls, from the first grade in a gymnasium (senior high school) in southern Sweden. As a theory Goffman with back region and front region is used. The study showed that most of the interviewed persons don't have any contact with adults they care about on the internet, at the same time it also showed how important the presence of adults are. It also became clear that there is a difference between how people behave on the internet compare to the real world, the difference between acting together in the real world and being active on a community becomes clear. Even if it is important for young people today to be active on communities, the young people of this study make it clear that it cannot replace being together face to face. There is no way to replace the loss of the nonverbal communication, which makes it difficult, and is the reason for a lot of misunderstandings. But the loss of the nonverbal communication also makes it possible to hide behind the screen.

Keywords: community, internet, youth, adult presence, Goffman, back region, front region.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Problemformulering	5
Syfte	6
Frågeställningar	6
Avgränsningar	6
Bakgrund	7
Lagar	7
Tidigare forskning	8
Behovet av vuxna	8
Risker på nätet	9
Samspel	10
Teori	11
Region	11
Personlighet	12
Team och Publik	12
Normer	13
Teorin i arbetet	14
Metod och Urval	14
Urval	14
Val av metod	14
Metodens förtjänster, begränsningar och tillförlitlighet	16
Etiska överväganden	17
Resultat och Analys	18
Normer och beteenden	19
Skillnad mellan kön	22
Närvarande vuxna	22
Att söka hjälp på nätet	27

Riskmedvetenhet	28
Community kontra fritidsgårdar	28
Att vara bakom skärmen	30
Hur hanterar man friheten?	31
Begränsningar i teorin	32
Sammanfattande diskussion	32
Finns det ett behov av vuxennärvaro	32
Vad händer på communities	33
Nätet kontra in real life	34
Referenslista	35
Bilaga 1 Informationsbrev	37
Bilaga 2 Intervjuguide	38

Inledning

Problemformulering

Samtidigt som samhället dragit ner på fritidsgårdar så har ett alternativ vuxit fram i form av communities på internet. Genom dessa har många unga fått en kanal utåt som de använder till allt, bra saker såväl som dåliga. Det är gamla problem, som mobbing och ungdomar i riskzonen, fast på nya arenor. Dessa gamla problem lyfts fram och diskuteras mer än någonsin tack vare internet (Dunkels 2009). Samtidigt kan det diskuteras om samhället följt med i utvecklingen. Mattias Jönsson, som under åtta år varit säkerhetsansvarig på communityn *Playahead*, lyfter fram att tonåringar i större utsträckning än vuxna använder nätet till sitt sociala nätverk och umgänge, och att det behöver finnas vuxna där unga människor är. Vuxna behöver visa att internet inte "ägs" av ungdomar, utan att det finns personer som kontrollerar beteendet på sajterna. Även Daneback och Månsson (2008) och Palfrey och Gasser (2008) tar upp detta och menar att trots att dagens ungdomar haft tillgång till internet i hela sitt liv och har rutiner för hur de ska agera på nätet, så uppträder människor mer privat på internet än annars, samtidigt som miljöerna är mer offentliga. Funderingar som detta skapade hos mig är hur ungdomar ser på det som utspelar sig på nätet? Hur påverkas interaktionen när ungdomarna inte befinner sig i varandras fysiska närvaro, är det lätt att de glömmer bort en stor publik när de sitter ensamma?

Det är även intressant att titta på de yttre villkoren, dvs. samhällets lagar kring dessa sajter, och de inre villkoren, i detta fall olika communities normer, regler och andra vedertagna metoder. Daneback och Månsson (2008) skriver att under första kvartalet av 2006 så använde 80 % av Sveriges befolkning mellan 16 och 24 år internet dagligen. Många unga spenderar mycket av sin tid på olika communities, vilket gör att de påverkas av dessa sidors normativa regelverk. Att t.ex. uppge en annan ålder kan ses som en alternativ självpresentation istället för att man ljuger (Hernwall 2001). Att människor sitter bakom en skärm istället för ansikte mot ansikte skapar en känsla av anonymitet och även när identiteten inte är dold så resulterar denna känsla av anonymitet i att konflikterna ofta är hårdare på nätet än i verkligheten (Dunkels 2009). Framväxten av dessa communities skulle kunna jämföras med en ny institution som skapats, vars kulturella och kognitiva riktlinjer bestämmer vad som anses vara legitima problem och lösningar bland många ungdomar (Jfr Levin 2008). Genom detta synsätt synliggörs behovet av att vuxna rör sig på dessa sidor. Genom min C-uppsats så vill jag försöka synliggöra denna okända vrå (Jfr Eliasson-Lappalainen & Szebehely 2008) som få vuxna har tillräcklig insyn i.

Syfte

Syftet med uppsatsen är att studera 16–18-åringars syn på det som utspelar sig på communities. Om det finns skillnader i hur man betar sig på nätet jämfört med annars, och hur det fungerar när ungdomarna befinner sig ensamma på en plats samtidigt som de har en stor publik. Jag kommer även att titta på om det finns ett behov av vuxennärvaro på communities där många unga håller till och hur 16–18-åringar upplever denna vuxennärvaro.

Frågeställningar

- Hur ser ungdomar på det som sker på communities kontra det som sker irl (in real life), och hur hanterar ungdomar de möjligheter och problem som communities medför?
- Vilka skillnader finns det i hur ungdomar agerar och betar sig på nätet kontra irl?
- Finns det ett behov av vuxennärvaro, och hur ser ungdomar på vuxnas närvaro på communities?

Avgränsningar

Uppsatsens syfte är inte att belysa vuxnas eller yrkesverksammas perspektiv utan att föra fram de intervjuade ungdomarnas perspektiv och erfarenhet av frågeställningarna. Min avgränsning i valet av informanter har delvis styrts av var jag fått tillträde. Att hitta intervjupersoner visade sig vara betydligt svårare än vad jag trodde. Mitt mål var från början att informanterna skulle vara 15 år, och att jag skulle gå via högstadieskolor för att sätta ihop grupper. Mycket tid gick åt till att försöka få tag på rektorer och att sälja in mitt ämne. Jag provade även att gå via bekantas 15 åringar, de ställde gärna upp men deras kompisar vågade inte vara med, så någon grupp gick inte att få ihop. Tillslut släppte jag på åldersgränsen och kunde därmed använda mig av rektorskontakter inom gymnasieskolan. Informanter är av den anledningen gymnasieelever som går första året på ett teoretiskt program i en storstad i södra Sverige, de är mellan 16-18 år. Mitt urval begränsas genom att det enbart är personer från samma skola, att det är personer som går gymnasiet och att det kanske är en viss typ av personer som ställer upp på intervjuer.

De communities som berörs av den lagstiftning som jag tagit fram är enbart svenska communities, detta då en community lyder under de lagar som råder i det land där servern står. På det här viset så begränsas de yttre villkoren (Kalman 2006) till det svenska samhällets

lagstiftning, normer och regler. Att undersökningen inte är tvärnationell begränsar den då det är möjligt att röra sig fritt över nätet och därmed snabbt förflytta sig mellan sidor som lyder under skilda lagar. En för tillfället mycket populär community vars server inte står i Sverige utan i USA är *facebook*, Mattias Jönsson på *Playahead* berättar att i USA har freedom of speech en väldigt framträdande roll vilket gör det svårt att få information utlämnad av communityn om man t.ex. anser sig ha blivit kränkt eller förtalad inne på facebook. Även om detta begränsar min undersökning så blir det samtidigt en naturlig avgränsning, vilket gör det lättare för mig att hindra utsvävningar och begränsa arbetet.

Bakgrund

Community kan översättas till mötesplats på internet. För att göra en kort beskrivning av hur det kan fungera på en community så har man tillgång till en egen profilyta med bild och information om sig själv. Man kan skriva vad man gör just nu, vilket visas för t.ex. alla ens vänner, eller så kan man kommentera andras aktivitet. Det går att göra olika topplistor, som t.ex. vem som är bäst på att hångla. Att tillhöra och vara med i olika team och grupper är viktigt, det visar en tillhörighet, och olika nivåer och att ha vissa symboler är viktigt, det ger status berättar Sofia Hjorth, avdelningschef på communityn *Playahead*. Som synonym kommer jag ibland att använda sajt för att undvika alltför mycket upprepning.

Lagar

Den lag som svenska communities lyder under är "Lag (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor". Lagen innebär bl.a. att de som tillhandahåller t.ex. en community har rätt att ta del av meddelande, bilder och annat som sker inne på sidan. Den innebär även att den som är innehavare av sidan ska ha så mycket uppsyn över sidan som är skäligt med tanke på omfattningen och inriktningen av sidan. En community måste ta bort och förhindra spridning av sådant som är ett brott enligt brottsbalkens "uppvigling", "hets mot folkgrupp", "barnpornografi", "olaga våldsskildring", "intrång i upphovsrätt" eller "texter och bilder som skyddas genom upphovsrätt". Lagen innebär även att communityn måste informera användarna om i vilken om i vilken omfattning texter och bilder blir tillgängligt för andra (Rättsnätet 2010). Lagen i teorin innebär, enligt Mattias Jönsson från *Playahead*, att sajten måste vidta åtgärder inom rimlig tid vid uppmärksammande av olaglighet. Mattias Jönsson poängterar även att det är viktigt för communities att hålla sig rena och förhindra rykten om att sidan går att använda till vissa saker, all publicitet är inte bra publicitet.

Tidigare forskning

Idag studeras internet inom flera olika discipliner, bl.a. samhällsvetare, humanister, beteendevetare, medicinare och tekniker, detta menar Janne Elvelid som skapat internetforskning.se, ett forum för att sammanföra personer som forskar om internet. Han menar att det saknas överblick och att det därmed finns ett behov av tvärvetenskapliga kontakter (internetforskning.se 2010). Jag har i mitt sökande efter tidigare forskning bl.a. använt mig av Lovisa, Elin och Googlescholar, sökord har bl.a. varit *cyberbullying* och *Internet + mobb**, *beteende + nätet* och *Internet + community + youth*. Jag har hittat mycket litteratur, mestadels på engelska, och det har varit svårt att inom tidsrammarna hinna reda ut vad som är mest relevant. Som komplement till mitt övriga sökande efter litteratur har jag, efterhand som jag hittat material, försökt vara uppmärksam på vilka referenser som förekommer i det material som jag redan inskaffat.

Behovet av vuxna

I ”Born Digital, Understanding the First Generations of Digital Natives” ger författarna professor John Palfrey på Harvard Law school och Dr. Urs Gasser på Harvard University, oss en bild av den nya generationen. De slår hål på gamla myter kring digital natives och tar bl.a. upp att det är samma ämne som är aktuella för ungdomar på internet som alltid varit aktuella. Men att det sker via ett nytt medium med nya möjligheter och nya överväganden. De menar att föräldrar och lärare har mycket kunskap som ungdomar behöver när de är inne på nätet. Det är viktigt att vuxna är delaktiga i unga människors liv och sätter sig in i vad ungdomarna gör på nätet precis som man gör ute i verkligheten.

Elza Dunkels doktorsavhandling ”Bridging the Distance, Children`s strategies on the Internet” från 2007, visar att de flesta problem på internet är juridiska eller etiska, inte tekniska. Dunkels lyfter även fram detta i sin efterföljande bok ”Vad gör unga på nätet” från 2009, där hon skriver att det som utspelar sig på nätet är gamla mänskliga beteenden som t.ex.

... att visa vem man är, att hitta själsfränder, att ventilera viktiga frågor, att ha roligt, att få utlopp för aggressioner, att vara kreativ. Vi hittar kärlek och vänskap likaväl som mobbing och lögn. Allt detta måste behandlas som mänskliga problem inte tekniska. Och mänskliga problem är vi vuxna experter på (Dunkels sid.110, 2009).

Även Kristian Daneback och Sven-Axel Månsson som båda är forskare i socialt arbete tar upp att närvaron på internet skapar helt vanliga mänskliga reaktioner. De menar att det som numera i stor utsträckning utspelar sig på Internet var lika viktigt för personer som växte upp före Internettiden som det är för dagens ungdomar.

Ett intressant projekt är ByBoo som pågick under 2007, där man skapade en lokalt angränsad community med hjälp av elever, föräldrar och lärare i två klasser, årskurs tre och fyra.

Orsaken var att öka vuxna och ungas kunskaper kring digital kommunikation. I ByBoo projektet märkte man bl.a. av många av de konflikter som fanns ute i klasserna, fast i mindre omfattning. En möjlig orsak till att det var i mindre omfattning kan vara att det var en stor andel vuxna på communityn. Även eleverna i projektet tyckte att det var bra att det fanns vuxna där och trodde att det kanske annars skrivits mer dumma saker. Projektet går att läsa om i rapporten "Sociala relationer på nya digitala arenor, - om mobbning, kunskapsdelning och en bygemenskap på nätet" skriven av Jessica Linde och Ida Qvarnström och utgiven av Ung kommunikation, Växjö Universitet, 2008.

Risker på nätet

Dunkels tar i sin doktorsavhandling från 2007 upp en undersökning bland unga norska internetanvändare gjord av Björnstad. I den diskuteras de värsta tänkbara frågorna som sexuella övergrep mot barn och djur, avrättningar, tortyr, osv. Björnstad upptäckte där att en liten grupp ungdomar inte kunde skilja på vad som är tillåtet efter en viss ålder och vad som är oacceptabelt för alla. De tyckte att sidor som visade handlingar som inte är okej ute i verkliga livet var okej att gå in och titta på när man fyllt 15 eller 18år.

Dunkels (2009) problematiserar även vad som menas med säker användning av internet. Hon tar upp en kluvenhet som hon kan se i vårt samhälle, å ena sidan så säger vi till våra barn att de måste vara öppna och berätta saker, samtidigt som vi säger till dem att inte berätta för mycket. *Att inte berätta för mycket* skapar frågan; finns det en bestämd uppfattning om vad som är lagom, är personer överens om vad som inte är för mycket? Det framkommer även att det finns en kunskapsklyfta mellan unga personer som använder internet och de vuxna som försöker sätta upp regler och kontrollera internetanvändningen.

Samspel

Patrik Hernwall har i sin doktorsavhandling "Barns digitala rum, berättelser om e-post, chatt & Internet" från 2001 intervjuat barn mellan 8-13 år. Han menar att internetvärlden och den riktiga världen har blivit ett, vi befinner oss på två platser samtidigt, de två världarna blir en arena som man lever och utvecklas i. Hernwall ställer samtidigt frågorna; vilka är det som vi lär känna, är det samma personer som vi lär känna på internet som finns ute i det fysiska rummet? Vem är det som jag och som de har samtalat med? Självpresentation och anonymisering problematiseras, att ändra ålder ses av vuxna som att ljuga medans det för barnen kan ses som ett sätt att överskrida ett fysiskt här och nu. Anonymiseringen som möjliggör den alternativa självpresentationen öppnar upp för individen att utforska den egna identiteten, vilket sedan är avgörande för den ärlighet och spontanitet som inte är möjlig in real life. Internet innebär en förlängning av det sociala rummet för de barn som vill skapa nya kontakter, för de barn som vill utveckla och prova sin identitet finns istället möjligheten att laborera.

I en artikel från forskningsprojektet "Children, Young People and the Changing Media Environment" från 1999 tar Ulrika Sjöberg upp bl.a. hur internet öppnar upp en ny lekplats för unga personer där de kan testa olika roller, situationer och livsstilar. Sjöberg tar upp både hur internet via anonymitet öppnar upp för att kunna tänja på gränser och testa olika egenskaper, förpliktelser, rättigheter och beteenden. Men även hur motsatsen är möjlig, att kunna porträttera sig inför en stor publik, genom länkar, text, färger, ljud osv, Sjöberg förtydligar genom ett välanvänt citat av Miller "show me what your links are, and I'll tell you what kind of person you are" (Sjöberg sid. 26, 1999).

I vardagligt samspel är vi beroende av icke-verbal kommunikation, denna förklaras av sociologen Anthony Giddens (2003) som sådant vi förmedlar med hjälp av mimik, röstläge, avstånd, gester, tystnad och andra kropps rörelser. Icke-verbal kommunikation används för att förstärka, motsäga eller upphäva det som sägs med ord, varav de ansiktsuttryck som förmedlar våra känslor ses som en mycket viktig del. Giddens tar även upp att det kan finnas skillnader i hur vi tolkar och uttrycker den verbala, och den icke-verbala kommunikationen i vårt vardagliga samspel beroende på kön. Som exempel så nämns ögonkontakt, vi människor både tolkar och använder oss av ögonkontakt på olika sätt beroende på om personen är en man eller en kvinna (Sociologi 2003).

Teori

Jag har analyserat mina intervjuer utifrån Goffman och hans teori om bakre och främre regioner. Kunskaperna har jag hämtat ur Goffmans bok ”Jaget och maskerna, En studie i vardagslivets dramatik” (2009). Goffmans perspektiv ingår i den symboliska interaktivismen. Mitt intresse för att använda mig av Goffman har sitt ursprung i att hans arbeten haft stor betydelse för studier av samtal (Giddens 2003), även det som sker på communities är samtal. Det som avgjorde mitt val av teori var att jag ansåg det vara intressant att se om teorin om den bakre och främre regionen gick att tillämpa på communities, trots att det är en arena för samspel som inte fanns när Goffman presenterade sitt sociologiska perspektiv.

Region

En plats som till en viss grad begränsas av perceptions- eller varseblivning benämner Goffman (2009) som en region, denna kan variera ifråga om hur begränsningen ser ut, en tjock glasvägg kan isolera auditivt men inte visuellt, medans en tunn masonitskiva begränsar visuellt men inte auditivt .

Den främre regionen är den plats där ett framträdande sker eller kan ske. I bakre regionen lägger de agerande av sig rollen och här blir hemligheter synliga. Gången mellan den bakre och den främre regionen brukar av den anledningen hålls stängd för de som tillhör publiken. Goffman (2009) tar som exempel upp dörrarna mellan köksregionen och matsalen på ett visst hotell. Servitriserna ville att dörrarna mellan de två regionerna skulle stå öppna för att underlätta deras arbete, medans hotellägarna ville att den skulle vara stängd så att gästerna inte skulle se hotellets köksvanor.

Det finns ett informellt beteendespråk i den bakre regionen t.ex. att man svär, talar fullt öppet om sexuella saker, använder sig av slang, är slarvigt klädd, sitter och står i slappa ställningar, gnolar, rapar osv. I den främre regionen betar man sig på ett sätt som är motsatsen till ovan nämnda beteenden. I främre regionen finns två normgrupper, den ena rör hur man behandlar publiken, och den andra hur man betar sig när man är inom hör och synhåll för publiken utan att prata med den. Den sistnämnda kan i sin tur delas upp i två undergrupper; moraliska och instrumentella. Moraliska innebär ofta att inte blanda sig i andras angelägenheter, inte ofreda andra, regler om sexuell anständighet, osv. Instrumentella krav gäller aktsamhet ifråga om egendom, uppfyllande av arbetsnormer osv. (Goffman 2009).

Även om det är möjligt att identifiera en plats som en bakre eller en främre region så finns det många regioner som fungerar som båda delarna. Det är även möjligt att upprätta en klart avgränsad region som inte bara är en bakre region utan där två team kan vara och samspela. Goffman (2009) tar upp det rum eller den del på ett mentalsjukhus där patienter och vårdare kan umgås och t.ex. spela kort tillsammans.

Personlighet

Sådant som vi förväntar oss alltid ska höra samman med en person oavsett var denne befinner sig benämner Goffman (2009) som personliga fasad. Exempel på personlig fasad kan vara; kön, ålder, utseende, hållning, kläder, talmönster, ansiktsuttryck och gester. En del av dessa är bestående eller varar över en längre tid medans andra skiftar fort. Hur en person agerar har socialiserats, formats och omformats för att passa in i det samhälle där det utförs, med det aktuella samhällets förutsättningar och förväntningar. Genom social disciplin så får vi en attitydmask som Simone de Beauvoir menar förstärks av att vi kvinnor visar upp ett fixerat, perfekt och överkligt utseende, med hjälp av smink, bh, hårfärgningsmedel (Goffman 2009).

Vi har olika roller och flera jag, menar Goffman (2009), som vi använder oss av och det tycks som att personers förflutna blir tillgängligt så att människor kan spela upp olika händelser ur det. De roller som spelats av en för individen viktig person blir tillgänglig så att människor kan skifta från den roll man haft till de roller som de andra personerna varit för en själv. En person har lika många jag som det finns klart avgränsade grupper som personen är delaktig i. Människor visar i allmänhet upp olika sidor av sig själv beroende på vilken grupp han befinner sig i. Till exempel så kan ungdomar som betar sig bra tillsammans med vuxna, bete sig väldigt illa tillsammans med sina kompisar. Genom leken så sker en typ av utforskning och utprovning, barnet utforskar sin kropp genom att leka med den, och vuxna leker sin yrkesroll för att förverkliga den.

Team och publik

Människans behov av social kontakt och kamratskap tycks komma till uttryck på två sätt; att man har behov av en publik, för att prova sina jag, och att man har behov av teamkamrater. Teamkamrater är de som man kan vara förtrolig med, och som man kan vara avslappnad tillsammans med bakom kulissen. Medlemmar i ett team är en person som man kan vara beroende av för att skapa en given definition av en situation, t.ex. personerna i ett arbetslag. En sådan person kan hamna utanför möjligheterna till sanktioner och därmed sabotera eller

ställa till med besvär, utan att man kan ta bort personen som medlem i teamet. I team kan det finnas personer som är angivare, de låtsas vara medlemmar i teamet och tillåts kom in bakom kulisserna, för att sedan avslöja hemligheter för publiken. Om det är en person som anslutit sig till teamet i uppriktig anda och som inte medvetet och avsiktligt avslöjat hemligheter kallas denne ibland istället för förrädare eller avhoppare. Det kan även handla om oavsiktliga gester, intrång och felsteg som kan ge upphov till reaktioner som inte avsetts och som hade kunnat undvikas om personen förstått vad handlingen skulle skapa. Men det finns även situationer som kallas för scener där personen oavsiktligt uppträder på ett sätt som hotar konsensus (Goffman 2009).

Genom att vi kan styra vem som ser våra ageranden så underlättas våra handlingar. I den främre regionen kan människor ha kontroll genom att göra en urskiljning av publiken. Om det inte är möjligt att göra en urskiljning så hamnar den agerande personen lätt i en situation där det inte går att veta vilken roll som ska användas, vilket leder till att ingen av dem blir särskilt bra. Genom att kunna vara anonym blir det möjligt att söka hjälp av både specialisttjänster som är legitima men generande såväl som illegitima (Goffman 2009).

Normer

När man beskriver sociala inrättningar så är det viktigt att beskriva de normer kring anständighet som råder. Det är inte alltid helt lätt eftersom det ofta är något som tas förgivet och som inte blir synligt förrän det händer något. Goffman (2009) tar som exempel upp att informella samtal på ett kontor ses som självklart men det är inte förrän flera av de anställda är invandrare som det kanske blir synligt att informella samtal på andra språk inte är okej.

Många anser att man aldrig kan lita på en person fullt ut som ljugar vid ett tillfälle. Om någon visar upp en falsk fasad eller förställer sig och luras och det sedan upptäcks så orsakar det en omedelbar förödmjukelse, det kan även leda till en varaktig förlust av personens anseende. Ju mer äkta en bedragares imitation verkar vara desto mer oro och ängslan skapar den hos oss. Är man däremot öppen med att man inte har några seriösa avsikter med att man förställer sig så minskar det andra personers ängslan. Goffman (2009) tar upp att det i samhället finns olika syn på att ljuga beroende på om det finns några kompetenskrav eller ej. Det är t.ex. brottsligt om en 15 årig kille uppger att han är 18 år och går ut för att dricka alkohol eller köra bil, samtidigt som det kan betraktas olämpligt om en kvinna inte utger sig för att vara yngre och

mer sexuellt attraktiv än vad hon egentligen är, t.ex. genom att använda bh eller dölja gråa hår genom att färga det.

Teorin i arbetet

Teorin som jag redogjort för kommer senare att användas i analysdelen för att ge ett perspektiv på mina intervjupersoners uttalanden. Det kommer inte att visa en objektiv verklighet då det är omöjligt att avslöja eller uppleva något sådant (Dunkels 2007), utan min förhoppning är att jag genom att använda mig av Goffmans teori kan producera ny kunskap kring det fenomen som uppsatsen berör. ”Jaget och maskerna, En studie i vardagslivets dramatik” visar hur det sociala livet kan studeras ur ett sociologiskt perspektiv. Även om den framförallt är riktad mot det sociala liv som sker inom fysiska gränser (Goffman 2009), så har jag använt mig av den bakre och främre regionen för att synliggöra de möjligheter och svårigheter som närvaron på en community innebär.

Metod och urval

Urval

Jag har använt mig av rektorskontakter inom gymnasieskolan för att få tag på informanter. Av den anledningen har jag intervjuat gymnasieelever som går första året på ett teoretiskt program i en svensk storstad, de är mellan 16-18 år. Att använda en rektor och gå uppifrån via en så kallad gatekeeper, kan vilket Aspers (2007) tar upp ha gjort att informanternas förtroende för mig minskade, men det kan även ha gett mig legitimitet, att informanterna uppfattar det jag gör som viktigt eftersom jag får använda mig av deras tid i skolan. Intervjuerna har skett under lektionstid eller i utbyte mot lektionstid, i ett låst biblioteksrum på skolan. Jag bjöd på fika under intervjuerna och skolan gav informanterna vars ett presentkort i skolans kafeteria som tack för hjälpen.

Val av metod

Jag har gjort två fokusgruppintervjuer med fyra personer i varje grupp, och en fokusgruppintervju med tre personer, detta då en person var sjuk vid tillfället för intervjun. Varje fokusgruppintervju varade i cirka en timme. Jag hade en grupp med enbart killar, en grupp med enbart tjejer och en grupp med två killar och två tjejer. På det viset har jag kunnat se eventuella skillnader på diskussionerna beroende på kön. Tanken var från början att ha en fokusgrupp och att även göra individuella intervjuer med informanterna, då skulle jag under

de enskilda intervjuerna få möjlighet att ta upp mer personliga och känsliga frågor. Det alternativet var tyvärr inte möjligt då det hade varit alltför lätt för de olika informanterna att utläsa vem som sagt vad. Ytterligare ett annat alternativ hade varit att ha två fokusgrupper och personliga intervjuer, men det hade resulterat i ett för stort material och det hade varit omöjligt för mig att bearbeta det inom tidsramarna för uppsatsen.

Mitt mål var att hålla en låg profil i fokusgrupperna men samtidigt ha rollen att styra så att alla kom till tals, och att samtalet höll sig någotsånär inom ramarna för min uppsats. Det var dock inte så lätt att hålla en låg profil eftersom informanterna var lika nyfikna på mig och min utbildning som jag var på dem. Aspers (2007) tar upp att det ideala samtalet sker utan maktutövning, även om intervjuaren styr så ska samtalet ske på lika villkor. För att undvika maktobalans, vilket kan skapa en otrevlig och ogynnsam situation (*ibid.*), så ansåg jag det viktigt att det fanns en avslappnad känsla i rummet. Intervjuerna skulle påminna mer om en vanlig diskussion än ett professionellt samtal, och eftersom informanternas frågor inte innebar något utlämnande av mig som person, så ansåg jag inte att jag behövde dölja mig bakom någon professionell fasad utan kunde svara på deras frågor.

Jag har använt mig av semistrukturerade intervjuer med tema, då jag anser att mina frågor gynnas av svar som ger ett djup snarare än en bredd. Till intervjuerna tog jag även med tänkbara scenarier som jag kunde använda om jag upplevde att det behövdes för att tydliggöra frågan eller för att få igång diskussioner. Under den första intervjun följde jag min intervjuguide striktare än under de övriga två intervjuerna. Detta märktes tydligt när jag skulle bearbeta intervjuerna, den första intervjun blev plattare och jag upptäckte att jag alltför ofta missade att följa upp sådant som informanterna sade för att jag var för fokuserad på att få fram svar. Materialet till de övriga två intervjuerna krävde mer arbete efter intervjuerna men de hade betydligt färre uppföljningsmissar från min sida.

Utöver intervjuerna så har jag själv varit medlem på en community för att förstå hur det fungerar och ser ut i praktiken. Genom att jag själv deltar i det sociala liv som jag studerar så har jag lättare kunnat förstå de sociala processer som konstrueras av deltagarna (Levin 2008). Jag har samtidigt fördjupat mig i tidigare forskning och litteratur, och undersökt vilken lag som svenska communities omfattas av. Jag har även besökt communityn *Playahead* under en hel dag, där jag fått se hur en community fungerar ”inifrån” och fått ta del av deras erfarenheter kring ungdomars beteende på internet. Fördelarna med att jag besökte just

Playahead är att det är en community som funnits väldigt länge, den startade redan 1998 och personalen hade lång erfarenhet av att arbeta på en community, *Playahead* har även, tillsammans med Lunarstorm; varit en av Sveriges största communities. Enligt information på *Playahead*'s hemsida kunde det en helt vanlig dag efter 17.00 finnas 60 000 personer ständigt online. Även kontorets geografiska placering i Helsingborg underlättade för mig och mitt besök. Tyvärr så stängdes *Playahead* ner en kort tid efter mitt besök då deras användarantal sjunkit markant.

Metodens förtjänster, begränsningar och tillförlitlighet

Internet förändras hela tiden, nya användare och nya miljöer tillkommer ständigt. Även om allt har sin cykel med toppar och nedgångar så går internets cykel snabbare berättar Sofia Hjorth på *Playahead*. En community som är omåttligt populär kan snabbt tappa besökare och stängas ner, detta gör internet till ett svårforskat område. Frågor om kunskapens tillförlitlighet, representativitet och värdet i ett vetenskapligt perspektiv skapas (Daneback & Månsson 2008). Men även om vi lever i en föränderlig värld och det finns en risk att min undersökning snabbt blir gammal, så finns det ett generellt värde i det fokus på vikten av närvarande vuxna som jag har. Det kan inte bara appliceras här utan gör undersökningen intressant i ett längre perspektiv.

Genom att använda mig av gruppintervjuer så var det möjligt för mig att även göra en interaktionsstudie för att se de normer och den dynamik som fanns i gruppen i förhållande till frågan. Att jag använder mig av en kvalitativ teknik istället för en kvantitativ gör att jag lättare kan få en uppfattning av personernas upplevelser, erfarenheter, attityder och åsikter (May 2001). En nackdel är att jag inte får en bild av hur majoriteten av en grupp ser på ett visst fenomen, det är omöjligt att försöka uttala sig om hela den svenska populationen 16-18 åringar utifrån intervjuer med enstaka personer. Min uppsats kommer, förutom lagtexten, med hjälp av informanternas utsagor endast att ge exempel, en bild av verklighetens mångfacetterade karaktär (Danermark 2006). Jag hoppas att jag genom mina intervjuer får en inblick i 16-18 åringars syn på vuxnas aktivitet på communities.

Jag har använt mig av olika teman som är relevanta utifrån frågeställningen. Detta hjälpte mig att inte tappa tråden eller att glömma något samtidigt som jag kunde tillåta fördjupningar av svaren. Genom att använda icke föreskrivande, öppna frågor så får de intervjuade möjlighet att formulera sina egna svar (May 2001). Fördelen var en mindre risk för att jag skulle missa

viktiga aspekter pga. min okunskap inom området, genom att respondenten kunde få med sådant som denne anser vara viktigt och uppmärksamma mig på det. Konsekvensen av detta var att det tillkom diskussioner kring intressanta frågor i den andra och tredje intervjun som tyvärr inte fanns med i den första intervjun.

Jag har spelat in mina intervjuer och sedan skrivit ut dem, under transkriberingen har jag följt Aspers (2007) tips på att bara skriva ner skratt, fnitter och liknande om jag ansett att det har någon betydelse för det som sägs. Efter det så har jag kodat materialet genom att markera varje citat med en siffra, som jag tidigare knutit till en rubrik, totalt sett så har jag använt mig av elva huvudrubriker och upp till sex underrubriker. Jag har sedan skrivit ner citaten under den rubrik som jag kopplat till den siffra som citatet varit markerad med. Därefter så har jag flyttat runt citaten allteftersom jag hittat nya kopplingar till det som sägs, och dragit ner på antalet rubriker genom att knyta ihop citaten med andra citat under andra rubriker. Därefter har jag kopplat ihop mitt material med tidigare forskning, och slutligen har jag sett det genom Goffmans teori.

Etiska övervägande

Att vara en "fluga på väggen" är ett sätt att få fram information kring olika fenomen på internet. Det finns personer, så kallade lurker (eng. lurk, ligga på lur, hålla sig dold), som smyger omkring på olika sidor på nätet (Daneback & Månsson 2008). Och även om det hade varit möjligt för mig att tillkännage min närvaro i en deltagande observation för att titta på hur unga människor betar sig. Så anser jag att det är etiskt tveksamt att smyga omkring, särskilt då det rör sig om personer som är minderåriga.

En person som blir intervjuad ska aldrig behöva ange orsak för att få avbryta intervjun (Dunkels 2009). Det finns en risk med att intervjua unga personer, såsom jag gjort, eller personer i underläge eftersom de kanske inte vågar avbryta intervjun. Eventuellt skulle det faktum att mina intervjuer var gruppintervjuer kunna stärka informanterna, om de känner att de har kamrater med sig som står bakom dem, men det skulle även kunna medföra en risk för att de inte vågar sticka ut från gruppen. Ett möjligt sätt att undvika detta underläge hade varit att jag utfört nätintervjuer, då informanterna lättare hade kunnat avbryta och försvinna utan att behöva förklara sig. Att jag inte använde mig av nätintervjuer utan att vi träffades tillsammans i fokusgruppintervjuer beror på att jag är rädd för att förlora en alltför stor del av den dynamik som skapas när människor möts ansikte mot ansikte. Enligt Goffmans undersökningar av

socialt samspel så får man genom att träffa människor veta mer om hur de tänker, känner och om de menar allvar (Giddens 2003).

Att intervjua personer som upplever att de är i underläge med risk för att de kanske inte skulle våga avbryta är komplicerat, det kan avvägas med rätten som dessa personer har för att få yttra sig och ge sin syn och dela med sig av sin kunskap. De frågorna som jag ämnade undersöka är dessutom frågor som ofta diskuteras ur ett vuxenperspektiv, men som inte så ofta belyses ur ett barnperspektiv (Dunkels 2007). Sett ur barnkonventionen så har barn rätt till ett särskilt skydd samtidigt som de barn som är i stånd till det har rätt till att bilda egna åsikter och uttrycka dessa i frågor som rör barnet (Schiratzki 2005). Sett ur ett samhällsperspektiv så har alla mina informanter varit över den ålder där samhället förväntar sig att man ska ta ansvar för sina egna handlingar, de har alla varit över 15 år och straffmyndiga. Det beslut som jag tog i detta etiska dilemma gjorde det extra viktigt för mig att vara medveten om det maktförhållande som fanns under hela arbetet med uppsatsen.

Jag har i förväg delat ut ett informationsbrev som beskriver min undersökning, och som öppnar upp möjligheten för informanterna att ställa frågor om det är något som de undrar över. Informationsbrevet har gett informanterna möjlighet att fundera och på förhand bestämma om de vill vara delaktiga. Mitt informationsbrev innehöll även en talong där föräldrarna fick godkänna sina barns medverkan. I informationsbrevet, som finns med som bilaga, finns en kort beskrivning av vad jag vill göra, vad det innebär för de som jag kommer att intervjua och vad som kommer att hända med resultatet (Aspers 2007). Jag har även inlett varje intervju med att berätta om min uppsats och gett informanterna möjlighet att ställa frågor, vilket de har gjort.

Resultat och Analys

Jag har valt att inte använda fingerade namn vid citaten i min text, med hänsyn till mina intervjupersoners anonymitet. Eftersom alla mina informanter går i samma klass och med all sannolikhet vet vilka personer som medverkade i de olika grupperna, är det därmed alltför lätt att räkna ut vem som döljer sig bakom ett fingerat namn för personerna i klassen. Ibland så finns det dock ett värde i att veta vilken grupp vissa citat är hämtade från, eller vilket kön som informanten har därför så kommer det ibland att framgå i texten.

Åldrarna på informanterna i tjejgruppen var två 16-åringar och en 17-åring, i blandgruppen var det två 17-åringar och två 18-åringar och i gruppen med killar var det en 16-åring, två 17-åringar och en 18-åring. Eftersom jag hade svårt för att få tag på ungdomar till mina intervjuer så föll kravet på att de skulle vara aktiva på någon community bort, detta ställde dock inte till några problem. Alla mina informanter var aktiva på communities, de flesta började när de var i 12-årsåldern. Några exempel på svar som jag fick på frågan om de var aktiva: ”Tiden bara går”, ”Beroendeframkallande”, ”Fastnar”, ”Pluggdödarna”, ”Överaktiv”, ”Halva dan”.

Normer och beteende

När jag under intervjuerna frågade om mina intervjupersoner ibland passade på att vara någon annan och ändrade sina personliga uppgifter så framkom det att det var stor skillnad mellan att ljuga på nätet och att ljuga irl. Daneback och Månsson (2008) tar upp att forskning visar att det inte är så vanligt att människor ändrar sin identitet på internet. Men under mina intervjuer så verkade det nästan självklart att ibland ändra sin ålder för att få behörighet till vissa sidor. Det var inget som ungdomarna direkt tycktes reflektera över: ”Ja, när jag var yngre, så kanske det var en sida som man skulle vara 18, så kanske man rega sig med brorsans personnr...”. På frågan om de såg det som att ljuga när de sa att de var 18 år svarade en av informanterna så här: ”... alltså man gör ju inte det för att dölja något eller göra någon illa, det är ju bara för att få tillträde till vissa saker, det är en sån lögn man kan ljuga liksom, så det är ju inte så farligt” att han inte tycker att det är så farligt eftersom han inte har några seriösa avsikter kanske kan förklaras med att människor i sådana situationer tycks avreagera sig en del av den ängslan som annars skapas när en person förställer sig. En informant sa: ”Jag är 18 år på youtube” och en annan informant fyllde i: ”ja på youtube ja” som att det var självklart att uppge att man var 18 år där. Genom att ändra ålder så får man tillgång till sådant som man tidigare inte kunnat delta aktivt i, man får prova att vara äldre och ges tillträde till sådant som man annars är utesluten från (Hernwall 2001). Hernwall (2001) jämför den marginalisering som barnets ålder kan innebära med kvinna som kön. Åldern är ofta avgörande för om unga personer ska få tillgång till olika arenor i samhället. Yngre personer som är ärliga om sin ålder kan bemötas på ett nedlåtande och uteslutande sätt Det var bara en informant som benämnde ändrandet av ålder som ett problem: ”Det ska inte vara så lätt att ändra sitt personnummer så att man kan komma in på sidor när man inte är 18 år, man får fixa så att man verkligen inte kan komma in om man inte är 18”.

På frågan om vad det var för skillnad mellan att ljuga på internet jämfört med irl svarade några informanter: "Man möter inte ansikte". Att inte mötas ansikte mot ansikte kan kopplas till hur Hernwall (2001) i sina studier konstaterar att internet frigör människor från sina fysiska kroppar och istället låter personernas personliga intressen och intentioner bli deras presentation. Andra sa: "Lättare än att ljuga i verkligheten" och: "Ofta ser man om någon ljuger också i verkligheten". I vardagligt samspel så består kommunikationen både av det vi säger med ord och av icke verbal kommunikation. Den icke verbala kommunikationen förmedlar viss information som vi omöjligt kan få via nätet t.ex. rodnad, ett överraskat uttryck, eller de tecken som vi normalt sett kopplar till att personen inte är helt ärlig (Giddens 2003). Av den anledningen så blir det lättare att ljuga på nätet. En informant tog upp att: "På nätet kan man heta vad som helst, *Abc* liksom, fast det är alltid någon annan som heter det redan så det blir *Abc3* liksom". Att det är skillnad mellan att ändra sina uppgifter på ett ställe eller i en situation, jämfört med en annan, är inte nytt. Goffman (2009) tydliggör att det ibland är socialt accepterat att framställa sig på ett falskt sätt genom exemplet med kvinnan och pojken som utger sig för att ha en annan ålder. En annan sa att: "Det får större effekter om man t.ex. säger ett annat namn, eftersom den personen lär känna en som en annan person". Det kan tolkas som att det är lättare att försvinna bort ur en relation på nätet, vilket gör det lättare att ändra på den personliga fasaden, som t.ex. kön, ålder och utseende. Utanför nätet blir det problematiskt eftersom det lättare upptäcks och eftersom vi förväntar oss att den personliga fasaden ska höra samman med en person oavsett var denne befinner sig.

Det framkom under intervjuerna även att: "På t.ex. facebook tar man inte det på så stort allvar", en parallell till detta kan dras till Palfrey och Gasser (2008) som tar upp betydelsen av sociala normer. Sociala normer formar beteendet vid internetkommunikation precis som överallt annars, sociala normer är så viktiga att de ibland kan överväga lagenliga normer. En informant som berättat att han ibland besökte en community med en beskrivning av sig själv som inte alls stämde överrens med verkligheten, svarade så här på frågan om de passade på att vara någon annan ibland: "Nä men, om man inte gör det på sådär extremskämt, så är jag likadan överallt... ändra identitet har inte jag ens tänkt på". Det kan uppfattas som att han leker, att han utforskar, liksom barnet utforskar sin kropp genom att leka med den, och vuxna leker sin yrkesroll för att förverkliga den. Sjöberg (1999) tar upp att det hos unga människor som är på väg mot vuxenvärlden skapas frågor som "vem är jag" och "vad vill jag" och att det under denna tid är tillåtet att experimentera och testa. I och med internet öppnas möjligheten

upp för unga människor att prova olika identiteter, en person kan t.o.m. testa flera olika identiteter (Palfrey & Gasser 2008).

Informanterna förmedlade en bild av att det finns en annan jargong på nätet: ”Dumma saker uppfattas inte som dumma”, ”Det är sättet man talar där”, ”Man tar inte åt sig där, man vill ju höra det också”. I Dunkels (2007) avhandling säger vissa informanter att det inte gör så ont när man blir utsatt för övergrepp på internet. Att det finns en skillnad i att man på nätet bara kan stänga ner och gå iväg. När jag frågar om någon har anmält någon som betett sig illa så svarar en kille: ”Jag har bara gjort det mest på skämt alltså, anmält en kompis”. På frågor kring bråk på nätet så svarar en annan: ”Ibland kan jag också bråka lite, fast det är inte på allvar men det är för skojs skull, det är lite roligt...”.

Att sitta bakom en skärm gör det lättare för människor att öppna sig, det framkom att många är: ”Mer framåt, vågar säga allting där”, detta var något som inte alltid uppfattades som positivt. De flesta uttryckte att de upplevde det som: ”Det är så fejt, liksom folk blir mer öppna då, bakom skärmen...”, ”Mer fejt, skriver saker de inte vågar säga i verkligheten och alla kan se det”. Det kan tolkas som att det ibland kanske är svårt att komma ihåg att man befinner sig i den främre regionen trots att man kanske sitter ensam inne på sitt rum.

Hochschild som byggt vidare på Goffman menar att det har betydelse, om man är i den bakre regionen eller i den främre, för hur man hanterar känslor och känslouttryck (Starrin & Wettergren 2008). Samtidigt som man kan använda sig av det informella beteendespråket som finns i den bakre regionen, så får man inte glömma att det kan finns en stor publik i den främre regionen som ser det man skriver. Dunkels (2009) tar upp att om vuxna kan vara goda vuxna på nätet så kan de bidra med goda råd kring de känslor och konflikter som utspelar sig där. Vilka konsekvenser kunde informanterna se av denna öppenhet när man sedan träffades: ”Det är ju ändå den personen som säger det, samtidigt så får man ju reda på att det inte är nån man vill va med eftersom den personen bara vågar yttra sig på facebook till exempel”, ”Är det något dumt så skiter man i att prata med den personen”. Att informationen sprids till en stor publik togs också upp som exempel: ”Det har hänt ganska ofta att nån har skrivit saker som inte är sant, och sen har det blivit stora problem av det, för att andra har trott att det har varit sant”, Dunkels (2009) tar upp att internet innebär mycket frihet samtidigt som information om en person kan spridas till en väldigt stor publik.

Skillnad mellan kön?

I gruppen med enbart killar blev det mycket diskussioner kring bråk på internet, de flesta berättade att de sett bråk på nätet och att det oftast är tjejer som bråkar: "Säger nån nåt fel t.ex. skriver en tjej 'varför har du så mycket smink?' Sen blir det kaos direkt, sen är det igång, då börjar alla kompisar". På frågan vad som händer sen svarade de: "Antingen tyst eller så slåss de, awkward". Exemplet kan tolkas som ett oavsiktligt felsteg, som ger upphov till en reaktion som inte var avsedd, och som kunnat undvikas om personen förstått vad hennes kommentar skulle skapa. Gruppen med killar tar vid flera tillfällen upp missförstånd när de diskuterar bråk mellan tjejer på communities, detta leder till frågan om bristen på icke - verbal kommunikation orsakar mer problem för tjejer än för killar. Giddens (2003) tar upp att det troligtvis finns genuskillnader i hur vi uppfattar den verbala och icke verbal kommunikation som förmedlas. Ett annat exempel är: "Killar kan kommentera en bild som de tycker är ful med 'å så fin du är' de bara flippar, de skojar med nån, så svarar tjejerna 'å tack så mycket gullet' tjejerna är helt allvarliga, killarna bara skämtar". Gruppens förklaringar till varför killar inte bråkar så mycket inne på communities var: "Killar pallar inte bry sig", "Bara om man blandar in mammor och familj och sånt", "Killar bråkar kanske mer om pengar, och om någon slagit ens kusin och så". Killarna gav även exempel på att tjejer oftare ställer till med scener på communities, medans killar som ställs inför samma situation väljer att vara passiva: "Tjejer kan kommentera bilder och så, killar gör inte det, om de tycker den är fin så skriver de det, annars så skriver de ingenting", "Killar skriver inte, även om de tycker att bilden är fin så skriver de inte att den är ful bara för att de hatar någon, då skriver de inte alls". Det var tydligt att de ansåg att tjejer generellt sett var mest utsatta: "Det finns nog killar också som hoppar på tjejer, för att de vågar inte gå på killar", "Jag tror att det händer nog mycket mer mot tjejer än mot killar, nästan uteslutande mot tjejer". En annan intervjupersons förklaring till detta var: "Killar är starkare än tjejer, de kan försvara sig...".

Närvarande vuxna

På en direkt fråga om de tyckte att det behövde finnas vuxna på communities så var svaren nästan identiska mellan grupperna: "Det ska egentligen inte behöva vara någon där om man inte anmäler, då ska det gå till polisen eller personalen", "Vi ska ju kunna ta hand om oss själva, om man inte anmäler det". Det kan tolkas som att informanterna markerar ett moraliskt krav som har stor betydelse för dem; vuxna ska inte blanda sig i deras angelägenheter. En parallell går att dra till en liknelse som Sofia Hjorth från *Playahead* gjorde: "Det är som när man går på disco, då vill man ju inte att det ska finnas någon vuxen där, för man vill ju kunna

hångla med den där killen. Men sen när han börjar tafsa lite för mycket då är man ganska glad över att det finns vuxna där”. När jag frågade om de kunde se något positivt med att personer som arbetar med ungdomsfrågor t.ex. fältassistenter var inne på communities kom ett fåtal positiva svar: ”Om någon vuxen märker att någon är sjuk i huvudet så kanske man kan stoppa dem”, ”Det är ju bra om någon typ bråkar eller så ... så att man inte skriver dåliga saker”.

Även om många av mina informanter svarade att de inte ansåg att det behövdes vuxennärvaro på de sidor där de själva var aktiva, så framkom det i andra sammanhang under intervjun vilken betydelse vuxennärvaro har. Här svarar en kille på frågan hur stor skillnad det är mellan fritidsgårdar och communities: ”Inte jättstor. På en fritidsgård kanske det är lugnare, alltså lugnare och lugnare det kan vara mer oväsen och sånt ju, men det blir ju nog sällan bråk och sånt på fritidsgårdar eftersom det finns ju vuxna där, personal och allting...”. Det han säger visar hur stor betydelse vuxna har i interaktionen mellan ungdomar, att det inte blir bråk lika ofta på en fritidsgård tillskriver han personalen. Tapscott tar upp att även om barn idag vet mer om IT än vuxna, så vet vuxna fortfarande mer om moraliska, lagliga, pedagogiska och mänskliga frågor (Dunkels 2007). Det var en kille som sa: ”Alltså jag tycker att vuxna är smarta om de går in och kollar på typ facebook och så, det syns kanske tydligare om någon blir mobbad, i skolan och så syns det kanske inte om nån är utanför...”. Intervjupersonerna såg behovet av vuxennärvaro olika beroende på om det var communities som hade yngre användare och om det var mer öppna communities, där alla kan se vad som skrivs ”Känns som att facebook är mer organiserat, händer nog mer sånt på lunarstorm och snyggast.se”, ”Den sidan där flest snackar skit är ändå snyggast.se, alltså har ni varit inne på den chatten, fy fan, där är bara gamla våldtäcksmän som går in och perversa jävlar som är inne”.

Att det finns en brist på betydelsefulla vuxna på nätet som bryr sig framkom vid flera tillfällen: ”Det är ju inte så att någon kommer och kollar, liksom, och bryr sig”, ”Känner man inte de vuxna där inne så kan man lika gärna käfta emot, ju”, ”Jag har inga vuxna på facebook så jag vet inte hur det är”, ”Jag har inga vuxna som jag bryr mig om faktiskt, på facebook”.

Att ungdomarna inte har några vuxna i sin communitynärvaro kan uppfattas som problematiskt och riskfyllt. Enligt Hirschi har ett laglydigt beteende sin grund i fyra faktorer som sammankopplar individer med samhället, dessa är anknytning, engagemang, förpliktelser och tro. Om banden är tillräckligt starka så hindrar det personer från att bryta mot lagen. I annat fall så finns det en risk för att personen bryter mot regler och normer (Giddens 2003). Ytterligare ett exempel är en tjej som svarar på om hon upplever att det är skillnad mellan att

uppges en annan ålder irl jämfört med på nätet: ”Alltså det beror på, alltså om man säger till en person att man är äldre och sen träffar den personen så är det ju lite dumt”, det som gör att personen tvekar till att ändra sina uppgifter verkar vara risken att bli påkommen. Goffman (2009) tar upp att konsekvenserna av att bli påkommen kan innebära förödmjukelse och kanske t.o.m. en varaktig förlust av ens anseende. Det är även många som anser att om en person kan ljuga vid ett tillfälle så kan man aldrig lita på denne fullt ut.

Ett flertal av informanterna tyckte inte om att deras yngre syskon fick vara inne på communities, trots att de själva var inne på communities i samma ålder. Till exempel:

Min lillasyster har facebook, jag fattar inte varför, hon är 11-12, alltså hon har det av samma orsak som vi, snacka med sina vänner, vi har berättat för henne vem hon ska bli vän med och så, så att hon vet det, jag tycker inte att hon ska ha det, men det tar all hennes tid nu, nu sitter hon vid datorn hela tiden, innerst inne tycker jag inte att hon ska ha det

En annan informant sa: ”Småsyskon förstår inte varför man inte ska lägga ut vissa bilder till exempel, att bilderna kanske aldrig kommer bort, alltså du kan ta bort det, men det kan ju ändå synas på någon annans sida”. Goffman (2009) tar upp att i studier så är det viktigt att undersöka och beskriva de normer som finns inom det område som undersöks. På samma sätt upplevde jag att de äldre syskonen använde sig av den kunskap och erfarenhet som de har skaffat sig, för att försöka informera sina syskon om de normer som råder på communities. Att upptäcka normer är dock inte alltid så lätt eftersom det ofta är sådant som tas förgivet och som inte blir synligt förrän det händer något.

Det kan vara svårt för föräldrar att hitta ett naturligt tillfälle att ta upp frågor kring internet användning, det uppfattas lätt som ett intrång om någon ställer sig nära och tittar på skärmen. Att sitta tillsammans med sina barn när de är ute på nätet är omöjligt för många föräldrar, då det är väldigt tidskrävande. Ett sätt att undvika att vissa inte får någon vägledning medans andra får väldigt mycket är att gå via skolan (Dunkels 2009). Ansvaret för att få hjälp med hur man ska bete sig på communities lade en del av informanterna på föräldrarna: ”Om föräldrar typ säger till en hur man ska vara på nätet, vad man ska göra och inte göra så att man vet, nån måste säga till en hur man ska vara, så att man inte blir vän med alla, och pratar med alla utan

att ens föräldrar vet om det". Samtidigt som ingen sa att deras föräldrar lärt dem, utan: "Jag lärde mig av mig själv", "Provar sig fram, klickar runt". Även i Dunkels (2007) undersökning har de flesta personerna skaffat sig kunskapen utan att någon har hjälpt dem, ett fåtal nämnde att de lärt sig av vänner eller föräldrar eller genom nyheterna. Unga personer idag är tvingade att hitta strategier och lösa problem själva eftersom de vuxna inte finns på internet (Dunkels 2009). Mina intervjupersoner gav ett flertal exempel på hur de försökte kontrollera sin vänkrets: "Bara lärt mig att acceptera de som har gemensamma vänner, alltså minst fyra - fem gemensamma vänner, och att det finns en bild på den personen", "... alltså även om jag vet vem det är, även om jag vet att det är en kille, men jag vill inte hamna i det umgänget, i den kretsen, så tar jag bort den, frågar han sen nån gång varför, så säger jag att jag inte varit inne på facebook sen 1876", "... frågar någon nära kompis, alltså känner du den personen, säger han nej så tar jag bort säger han 'jaja det är den och den, han är sjyst' så tillåter jag". Ungdomarna ger exempel på hur de gör en selektering av sin publik så att de kan ha kontroll över den främre regionen.

Informanterna hade själva lärt sig hur man använder nätet, en del hade under högstadietiden fått besök i skolan av någon som informerat om nätvanor: "Det kom en man som pratade med oss innan på min förra skola, Lunar och pedofiler och sånt", "Vi hade nån från polisen när jag gick i nian på (skola) som kom och pratade med oss ... men det var mestadels om tjejer i, jag vet inte, 13-15 årsåldern". De ansåg inte att de behövde undervisning idag: "Ingen kommer att lyssna på det ändå" svarade en av informanterna, en annan fyllde i: "Jag vet ändå hur jag ska bete mig" men de såg ett behov av det tidigare:

... är man 11-12 då kan man ha typ, inte hur man ska snacka och sånt utan man kan berätta vilka sidor som är säkra, vilka sidor som man kan lägga upp bilder och sånt om man nu måste göra det, vad man bör tänka på om man lägger upp en bild så att man inte lägger upp bilder på sig själv som är för privat och så, i underkläder, om man kollar på bilddagboken där är ju -96or som visar bilder på sin kropp och så, i underkläder ... man är ju lite för ung för att göra något sånt, min syster är -96 a det är ju bara äckligt, men är man i vår ålder och så, så kan man ju ändå tänka sig för, då vet man hur det funkar...

En annan informant sa samtidigt i bakgrunden: "De gör ju det bara för att de äldre gör det". Hon lyfte frågan och istället för att fokusera på de unga flickorna som lägger ut utmanande

bilderna på sig själv så framträder ett samhällsperspektiv. Man skulle kunna dra en parallell mellan flickornas försök att se attraktiva och snygga ut med Simone de Beauvoir beskrivning av hur Goffmans attitydmask förstärks. Vilket sker genom att kvinnor visar upp ett fixerat, perfekt och överkligt utseende, med hjälp av smink, bh, hårfärgningsmedel, och hur kvinnor försöker identifiera sig med en gestalt som är överkligt och perfekt. Under mitt besök på *Playahead* slogs jag av känslan att bilderna som de unga tjejerna lagt ut på sig själva såg ut som försök till att efterlikna de reklambilder med fotomodeller som samtidigt kunde visas i sidan på skärmen. Det blir synligt att communitynärvaron inte handlar om frågor som är specifika för communities utan om frågor som finns runt omkring oss i samhället, frågor som vuxna har mer erfarenhet av (Dunkels 2009).

Samtidigt som föräldrarna var den gruppen vuxna som ansågs ha ansvaret så ville informanterna verkligen inte bli addade av dem på nätet, en kille uttryckte det så här: ”Man vill ju ha lite privat också ... det är ok om man inte bryr sig att de ser att man super skallen av sig, men det kan bli lite pinsamt”, killen är medveten om att de regler som finns över hur man ska uppföra sig överträds. Regler finns inom alla områden och när de överträds kan olustkänslor eller sanktioner skapas (Goffman 1970). När många olika avgränsade grupper samtidigt kan se det som sker inom en community skapas lätt problem. Personer visar i allmänhet upp olika sidor av sig själv beroende på vilken grupp denne befinner sig i. Det kan bli svårt för en del personer då det t.ex. kan finnas ungdomar som betar sig väldigt väl tillsammans med vuxna men som betar sig illa tillsammans med sina kompisar. En kille tyckte att det var: ”Ok om man har coola föräldrar, inte såna stränga gammeldags...”. Även de som berättade för föräldrar undveks: ”Eller syskon som springer och skvallrar för mamma och pappa...”, ”Mammas kusin hade tydligen inte gillat bilder som jag lagt ut på facebook, så hade hon sagt det till min mamma...” Informantens släkting kan ses som en teammedlem som hamnat utanför killens möjlighet till sanktioner, att utesluta någon ur sin vänkrets på facebook är inte svårt och att killen senare säger att han inte vet hur man gör, kan tolkas som att detta är en person som inte går att utesluta. Att ta bort personen från sin vänlista skulle, om släktingen upptäcker det, förmodligen leda till en negativ reaktion. Det kan ses som en person som tillåtits komma in bakom kulisserna och nu avslöjar för publiken, i detta fall killens mamma, hur killen är tillsammans med sina kompisar, ett beteende som krockar med den bild som anses vara accepterat inom familjen. En informant sa: ”Vissa vuxna har facebook bara för att snoka”. För ungdomar har communities blivit den fristad där föräldrar, lärare och andra auktoriteter inte har insyn och där föräldrars nyfikenhet kritiserats (Sjöberg 1999). På frågan

om vilka vuxna som de tyckte var ok svarade en informant: "Sajternas egen personal måste vara där och kolla, men inte föräldrarna, det är okej, alltså jag känner ju inte dem...". En annan person nämnde namnet på en särskild lärare. En tjej svarade så här när jag frågade om det inte var lättare att hitta mobbing om vuxna är mer inne på nätet: "... det ska man inte ta reda på via internet, det ska ju skolan ta reda på".

Att söka hjälp på nätet

Merparten av mina intervjupersoner föredrog att vända sig till någon irl om de hade något problem. De tog upp olika orsaker som t.ex. "Pinsamt att skriva sådant som alla kan se", "Lättare att formulera sig i verkligheten ... särskilt med vuxna för då måste man skriva ordentligt". Osäkerheten inför att inte kunna vara helt säker på vem som finns på andra sidan togs upp av flera informanter: "Man vet aldrig vem som är bakom skärmen", "Det är säkrare i verkligheten". När man som vuxen är inne på mötesplatser för unga är det, enligt Dunkels (2009) viktigt att vara öppen med sin identitet, att inte låtsas vara någon annan och spionera. Detta dels för att stå fast vid samma normer på nätet som man har annars, men även för att inte använda sig av samma metoder som används av vissa vuxna som vill locka till sig barn. Några undantag togs upp där det sågs som en fördel att använda sig av nätet: "Pinsamma grejer är lättare att ta upp i datorn", "Lättare om man vill vara anonym att ta upp sådant som man inte vill prata om i verkligheten". Goffman (2009) tar upp att anonymitet kan göra det möjligt för människor att söka hjälp till sådant som är legitimt men generande. De flesta av mina informanter använde inte nätet för att skriva av sig även om de sa att det finns andra som gör det, undantaget var de som hade en blogg: "Om man har en blogg så kan man ju skriva där". Daneback och Månsson (2008) tar upp att anonymitet under samtal om känsliga och privata frågor handlar mer om att slippa vara ansikte mot ansikte än om att dölja sin identitet.

Om de upplevde att det skulle vara lättare att hitta och få kontakt med professionella personer som arbetar med ungdomsfrågor svarade de: "Beror på om de är pålitliga". Återigen blev osäkerheten tydlig kring vem man kan lita på. Andra svarade: "Det finns på olika sidor, så klickar man bara sig in", "Kanske börjar titta på internet, alltså letar efter nummer och sånt". En tjej svarade: "Vuxna är inte så med på tekniken", hennes kommentar associerade jag till något som jag stött på vid ett flertal tillfällen under arbetet med uppsatsen. En jämförelse med första och andra generationens invandrare och de som är uppvuxna före internettiden, digital immigrants, och de som vuxit upp med internet, digital natives. Detta lanserades av den

amerikanske författaren Marc Prensky i en artikel 2001. Hans begrepp synliggör de olika svårigheter och förutsättningar som de två grupperna står inför. För att minska klyftan som skapats mellan vuxna och ungdomar när det gäller communities, behövs ökad insikt av de vuxna (Dunkels 2009; Mattias Jönsson från *Playahead*).

Riskmedvetenhet

Unga personer som är på nätet är ofta väldigt medvetna om vilka risker de tar när de är inne på internet, i vissa fall är de extremt riskmedvetna och i andra fall är de inte alls riskmedvetna, vilket medför att de gör dåliga val (Palfrey & Gasser 2008). Även om mina informanter verkade vara väldigt riskmedvetna med svar som: "Man ska inte träffa någon man inte känner". På direkta frågor som berörde deras nätvanor, så kom det vid ett flertal tillfällen svar på andra frågor som motsade denna försiktighet. Samma person som sagt citatet ovan berättade vid ett annat tillfälle: "Det enda jag frågar det är hur lång är du, hur mycket väger du ... är det någon som är stor som vill träffas, så säger man, visst vi kan träffas men jag kommer att ta med fyra kompisar". När jag frågade om de brukar ändra något när de är inne på nätet så berättar en kille: "Nej men jag snackade med en tjej på nätet, hon såg rätt så bra ut och var hur sjyst som helst, sen när jag träffade henne i verkligheten så såg hon inte alls likadan ut, hon var inte lika fin, men hon var fortfarande lika sjyst, men man blev ju lite besviken". En annan informant påpekade: "Men det hade varit värre om det varit en 40 årig gammal gubbe som du snackat med" och den förste killen fyller i: "Ja det hade det varit, det är det som är det värsta på nätet, att man vet ju aldrig riktigt vem det är, det kan sitta en bild på en tjej som är hur snygg som helst, också är det en 40 årig gammal gubbe som sitter där". En annan kille tog upp Alexandramannen och sa: "Det är många äldre män som låtsas vara tjejer, man kan vara nästan hur anonym som helst på internet det är väl det som kan vara lite dåligt också, även om det kan vara positivt, så kan det vara hur negativt som helst också". Enligt Goffman (2009) så skapar en bedragares imitation mer oro och ängslan hos oss beroende på hur äkta den verkar vara. Däremot om man är öppen med att man inte har några seriösa avsikter med att man förställer sig så minskar det andra personers ängslan.

Community kontra fritidsgård

När jag frågade om det gick att jämföra communities med fritidsgårdar så svarade många ja: "Folk träffas och snackar". En kille svarade: "Den största skillnaden är att hemma framför datorn så kan man sitta i kallingar och jäsa, men det kan man inte på en fritidsgård utan att man blir utkörd" att vara inne på internet i t.ex. sitt eget rum gör det blir möjligt för personen

att vara både i den främre regionen och i den bakre regionen samtidigt, han kan använda sig av det informella beteendespråket, vara klädd hur han vill, låta hur som helst, samtidigt som han kan agera i den främre regionen. Alla grupperna svarade direkt att communities inte kan ersätta att träffas i verkligheten och att se varandra i ögonen: ”Det är ju nog ändå roligare på en fritidsgård, det är ju ändå många fler man träffar och det är ju ändå roligare att skratta med någon än att skratta själv framför datorn”, i många citat kom det fram att man träffar fler personer ute irl än på communities, trots att man kan träffa oändligt många personer ute på en community. En annan kille sa:

Alltså det finns likheter men det är inte samma sak, jag tycker inte att det är samma sak, alltså du kan spela fotboll på datorn men det är inte samma sak som i verkligheten, man kan vara världsbäst på FIFA men sen när man kommer ut så åker man på stryk hela tiden.

Det blir tydligt att det är skillnad mellan det umgänget som finns inne på nätet och det samspel som sker ute i det fysiska rummet. Sjöberg (1999) tar upp att det krävs en ny kulturell kompetens för samvaron inne på nätet, samtidigt som mina intervjupersoner visar att nätet inte kan inte ersätta den kompetens som man skaffar sig ute irl. Det är viktigt att skilja på digital kompetens och social kompetens.

På frågan om de gick in på communities istället för fritidsgårdar svarade en kille: ”Det finns säkert folk som gör det, men jag förstår inte hur det kan vara roligare att gå in på communities än att gå till fritidsgårdar och va med kompisar och sånt”. En annan sa: ”De stänger ju ner alla fritidsgårdar så det är ju klart att alla sitter framför datorn...”. En intervjuperson berättade att: ”På facebook till exempel handlar det om sådant som hänt i verkligheten”. Gränserna mellan nätet och verkligheten är inte fasta utan flytande, nätet och irl går parallellt med varandra. Umgänget inne på communities kan ses en förlängning av att träffa kompisar på t.ex. fritidsgården (Linde & Qvarnström 2008).

Jag frågade vad communities har ersatt, om de visste vad man gjorde innan istället för att vara inne på communities: ”Det är istället för att gå ut, kraftigt alltså”. En kille drog en parallell till när TV:n kom: ”Min pappa brukar berätta att innan TV:n fanns så brukade de vara ute mycket mer, man kan dra den parallellen”. Andra informanter tog upp att det handlade om lathet: ”Det är mycket bekvämare, istället för att ringa en kompis och få ont i örat och sånt, så bara

skriva några ord där, det är mycket skönare”, ”Det finns folk som går in på facebook för att spela poker, har man en kortlek så kan man gå hem till en kompis och spela poker, det är mycket lathet också, man pallar inte...”. En tjej sa: ”Jag pratar hellre i telefonen än sitter framför datorn”. Telefonen ger mer närkontakt än vad nätet gör, och den ger en möjlighet att säga exakt vad man menar (Sjöberg 1999). Jag försökte dra en parallell till telefonen, men det höll intervjupersonerna inte med om, samtidigt som det framkom att man kan nå nästan vem man vill på facebook, en intervjuperson sa: ”Jag försöker ha mina vänner på facebook som jag snackar med, och är det något, så kan jag kontakta dem och nå dem där närsomhelst”. En intervjuperson tog upp att: ”Det är bra om man har släkt utomlands också, istället för att ringa det kostar pengar, msn, sätt på kameran, så är det som att ha dem i vardagsrummet”.

Under intervjun kom många kommentarer om att alla är inne på communities: ”Det finns så många olika communities också, så det är nästan omöjligt att undvika communities om man är inne på internet, var man än går så finns det ju”, ”Men det är ju så att om någon har t.ex. facebook så vill jag ju också ha det, för man vill ju inte missa något, man vill ju inte vara sämre”. Att vara inne på communities är viktigt för ungdomarna som intervjuats, genom att vara aktiv på communities så får man möjlighet att prova sina jag framför publik, och man har kontakt med de teamkamrater som man kan vara förtrolig med, och som man kan ha en avslappnad samvaro med bakom kulissen. Det är dessa två sätt som Goffman (2009) tar upp att människans behov av social kontakt och kamratskap verkar komma till uttryck på. Men hur är det då att inte vara inne? ”Man känner sig helt alltså, har man inte varit inne på en dag så är det hur mycket som helst som man har missat, alltså känns det som, så man vill gå in och kolla regelbundet”. ”Det är ju inte så att man blir mobbad om man inte är med på communities”, ”Bara nu när jag var inne så var jag bjuden till tre evenemang, om jag inte kollat, så hade jag inte vetat det...”. Några höll inte med: ”Så funkar det inte för mig riktigt, för mig är det så att de kanske skickar ut nånting på facebook, men de ringer mig ändå, för vem vill inte ha med mig på en fest”.

Att vara bakom skärmen

En kille berättade: ”Eller om man är ledsen kanske, så kan man inte visa det, bakom skärmen, så låtsas man som att man är jätteglad”, en annan fyllde i: ”Visa såna här smilies och sånt”. För att komplettera bristen på möjlighet att visa känslor används olika symboler t.ex. ☺ ☹ ;-). (Hernwall 2001, Sjöberg 1999), intervjupersonens kommentar visar på skillnaden mellan irl och internetkommunikation. I den kommunikation som sker på communities visas endast den

sinnesstämning som personen vill ska synas, i verkligheten är det betydligt svårare att kontrollera och dölja de känslor man egentligen har. En kille berättade att fördelen är att man kan avreagera sig genom att: ”Man kan skriva en hel sida, och sen erase, ta bort det, man kan få det ur sig och sen klick, i verkligheten kan man inte säga det och ta tillbaks det”. Att bristen på icke-verbal kommunikation inte kan ersättas av de symboler som finns blir tydlig vid ett flertal tillfällen, den här informanten pratar om hur riskfritt det är för människor att bete sig illa på communities:

Jag blev hotad av en som gick i min klass och anmälde, och det hände ingenting när jag anmälde honom, först anmälde vi till facebook, och sedan till polisen, han sa att han skulle döda mig och leta upp mig och så, man kan ju tycka att han ska stängas av och så men det är ju jättelätt att skaffa ett nytt konto igen så det spelar ingen roll.

I bakgrunden säger samtidigt en annan av intervjupersonerna: ”låter som något som jag skulle kunna säga, hehehe”. När vi samspekar ansikte mot ansikte så sänder vi ut budskap via bl.a. mimik, röstläge och gester, vi använder oss av andra personers icke-verbala kommunikation som komplement för att kunna avgöra hur ärliga och uppriktiga de är (Giddens 2003). När den icke-verbala kommunikationen saknas blir det omöjligt för flickan som mottagit hotet att avgöra om det är på allvar. Personen som kommenterar det hon säger tolkar genast hotet som ett skämt. Att det är ett problem att man kan bete sig lite hur som helst utan att det får några konsekvenser tar killen som gjorde kommentaren ovan upp lite senare i intervjun: ”Ja alltså, om de nu hade mer kontroll, om nån nu säger något dumt t.ex. kränker en, och någon polisanmäler, så vågar ingen göra något sånt ... men om de bara stänger av mig, så kan jag alltid skaffa ett annat konto, så det är inget problem egentligen”.

Hur hanterar man friheten?

Mina intervjupersoner gick på en skola där alla elever fick varsin laptop, jag frågade dem hur det fungerade, de berättade att det var lätt att gå in på communities under lektionstid: ”På lektionerna blir det lätt”, ”Det blir automatiskt så”, ”Det är roligare än lektionerna”. För att inte missa lektionstid hade de lärt sig att inte ta med sig datorn: ”Jag brukar inte ta med den, jag koncentrerar mig bättre då, man måste veta varför man är här, man måste vara lite disciplinerad”. En intervjuperson berättade: ”Ja, jag brukar inte ta med den, i början satt alla kanske och spelade spel, sen så insåg man ju att det gick ju inte så bra, så då slutade man att ta

med den”. Internet gör det möjligt att snabbt förvandla bakre regioner till främre, Sjöberg (1999) tar som exempel upp hur sovrummet förvandlas till en öppen allmän sfär via datorn. Samtidigt som det lika lätt går att förvandla en främre region till en bakre, vilket mina intervjupersoner ger exempel på när elever sitter och spelar spel på sin dator under lektionstid. En tjej berättade varför det är så lockande att gå in på communities: ”Det är inget intressant, men ändå så kollar man, för att det är roligt med bilder och så, det där löjliga, det är roligt” En kille tog upp den obegränsade tillgängligheten: ”Spela, kan man inte sova så kan man ju” en annan informant avbröt med: ”Varför, man har ju youtube?” Informanten gjorde direkt en koppling till en annan aktivitet på internet, utan att ens verka reflektera över sådant som man kan göra som finns utanför nätet, killen fortsatte: ”Man spelar ju tillsammans med kompisar, bara det att man kan ju inte alltid träffas och man kan ju snacka samtidigt”.

Begränsningar i teorin

Initialt hade jag svårt för om jag skulle se på communities som en bakre eller en främre region. Detta trots att Goffman (2009) tar upp att många regioner fungerar som båda delarna, och att det är möjligt att upprätta en klart avgränsad region, som inte bara är en bakre region utan där två team kan vara och samspela. Citat som ”... varannan minut var det nån naken snubbe som satt och runkade framför kameran ...” gjorde det svårt för mig att se hur teorin skulle kunna täcka in internet och communities. På internet upplever jag att det handlar om en mental bakre och en mental främre region. Gränserna på en community består inte av något fysiskt t.ex. en murad vägg utan istället av en mental vägg, där vi i vissa fall kan styra precis vad vi vill ska synas för publiken, samtidigt som felsteg och annat som vi inte vill ska synas kan komma ut till en stor publik. Vi kan även genom att välja olika forum styra om vi vill att det som vi tar upp kommer att vara synligt för många, dvs. ske i den främre regionen, eller om vi vill att det enbart ska synas för ett fåtal, dvs. teammedlemmarna i den bakre regionen. Danermark (2006) beskriver den känsla som jag fått genom att en verklighetsföreställning fungerar i en tid och på en plats, i en annan tid, i ett annat samhälle så fungerar en helt annan.

Sammanfattande diskussion

Finns det ett behov av vuxennärvaro

Ungdomarna som intervjuades tyckte att de klarade sig bra själva på communities, men trots det så är det tydligt att det finns ett behov av vuxennärvaro på de communities som unga personer använder sig av. Exempel på det är att det uppfattas som lugnare på en fritidsgård jämfört med en community, pga. att det finns vuxna där. Att informanterna var så negativa till

sina yngre syskons access till communities kan tolkas som att informanterna stött på sådant som de inte vill att deras yngre syskon ska bli utsatta för.

Ansvar för vem som ska lära unga människor hur man ska bete sig på nätet lades på föräldrarna, samtidigt som de kände sig hämmade om föräldrarna hade inblick i ungdomarnas communityaktivitet. Något som jag reflekterade över när jag satt med mitt intervjumaterial var att de som uppgav att de hade en väldigt bra relation till sina föräldrar var de som reagerade mest när vi diskuterade vuxnas närvaro på communities, de personerna ville absolut inte bli addade av sina föräldrar. De personer som ungdomarna ansåg skulle finnas inne på communities var sajternas egen personal, de var okej eftersom de inte kände varandra.

Mina intervjupersoner hade lång erfarenhet av att vara inne på communities. Men att använda sig av nätet för att få råd och hjälp av någon professionell vuxen verkade inte vara något som de skulle välja i första hand. Osäkerheten över att inte kunna veta vem som döljer sig på andra sidan var stor. Enda orsaken till att söka hjälp via nätet var om man ville vara anonym eller slippa vara ansikte mot ansikte. Under uppsatsens gång funderade jag på vilka vuxna som känner att deras roll inbegriper ett arbete på communities. För mina intervjupersoner är vuxentätheten mycket lägre på communities än vad den är på en fritidsgård och jag upplever att det idag finns en oklarhet i samhället kring vem som har ansvaret för närvaron på communities. När jag under tiden för mitt arbete berättat om mitt ämne har många personer vars arbetsuppgifter i hög grad berör ungdomsfrågor, förmedlat en känsla av att det jag pratar om ligger utanför deras område. Även för mig som socionomstudent tog det två handledningstillfällen innan jag kände mig säker på att detta var en fråga som hörde hemma bland socionomer.

Vad händer på communities

Internet har länge varit en region som unga människor har kunnat ha som sin egen. Med det i åtanke är det inte konstigt att det finns en annan jargong, eller att andra normer formats än vad som finns in real life. Samtidigt som normerna skiljer sig åt så är det viktigt att komma ihåg att en händelse i den ena regionen givetvis påverkar i den andra, det är inte två världar som är isolerade från varandra. Men trots att det som sker på communities inte är avskilt från det som händer irl är det mycket som skiljer sig åt i fråga om hur man agerar. En förklaring till det kan vara bristen på reaktion från vuxna som bryr sig, det går inte att bortse från att det på fritidsgårdar skapas en personlig relation mellan ungdomar och personal. Även om ungdomar

på fritidsgårdar får en egen privat sfär, fri från föräldrarna, så står personalen för en moralisk och etisk uppfostran. Att det är lätt att ändra ålder på nätet och därmed få tillgång till det som man egentligen inte har tillåtelse till, det kan ses som att man får prova att vara vuxen, leka och laborera, men det kan också ses utifrån att unga människor får tillgång till sådant som inte ens är accepterat bland vuxna ute i det verkliga livet.

Att det uppstår bråk och problem på communities är inte särskilt konstigt med tanke på att det är många människor som samlas på ett ställe. Jag har svårt att tänka mig att så många unga människor skulle kunna samlas på en plats ute i samhället för att umgås, utan att det funnits massvis av vuxna omkring dem. Varför det inte är så när ungdomarna istället samlas på nätet kan man fråga sig, förklaringen kanske ligger i att communityaktiviteten inte hörs och syns tillräckligt mycket. Att tjejer är mer inblandade i bråk på communities än vad killar är, stämmer överrens med den information som jag fick på *Playahead*. Det kan finnas fler orsaker till dessa tjejbråk, kanske handlar det om att det blir svårare för tjejer när det inte finns någon icke-verbal kommunikation, kanske är detta en typ av forum som passar tjejbråk medan killar kanske har ett större behov av att bråka fysiskt, kanske bråkar tjejer mer, listan kan göras lång och det hade varit intressant att göra en undersökning av bråk på communities ur ett genusperspektiv.

Nätet kontra in real life

Att det finns en skillnad mellan att agera tillsammans, dvs. samspela, och att agera på nätet, blev tydligt. Att skratta framför en skärm gick inte att jämföra med att skratta tillsammans. Att agera själv och inte vara ansikte mot ansikte resulterade även i det som informanterna kallade fegt, att människor var mer öppna bakom skärmen. Orsakerna till denna ”öppenhet” på nätet kan säkert vara olika, det är lätt att man glömmer att man är i den främre regionen när man sitter ensam i sitt rum, eller så faller man för frestelsen att vara i den främre regionen utan att behöva synas på en scen. Bristen på icke-verbal kommunikation skapar en möjlighet för människor att gömma sig, de behöver bara förmedla de känslor som de själva väljer att förmedla. I vissa situationer upplevs detta som skönt och frigörande, medan det i andra bidrar till missförstånd och svårigheter för personer att tolka uppriktigheten i det som sägs.

Litteraturlista

- Aspers, P. (2007) *Etnografiska metoder. Att förstå och förklara samtiden* Malmö; Liber
- Daneback, K. & Månsson, S-A. (2008) "Internetforskning". I Anna Meeuwisse & Hans Swärd & Rosmari Eliasson-Lappalainen & Katarina Jacobsson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Danermark, B. (2006) "Socialt arbete och kunskap – tre metateoretiska mönster". I Björn Blom & Stefan Morén & Lennart Nygren (red.) *Kunskap i socialt arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Dunkels, E. (2007) *Bridging the distance, children`s strategies on the Internet*. Doktorsavhandling i pedagogiskt arbete, Umeå Universitet.
- Dunkels, E. (2009) *Vad gör unga på nätet*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Eliasson-Lappalainen, R. & Szebehely, M. (2008) "Vardagslivsforskning". I Anna Meeuwisse & Hans Swärd & Rosmari Eliasson-Lappalainen & Katarina Jacobsson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Elvelid, J. (2010) "Internetforskning.se" (elektronisk) *Internetforskning.se`s hemsida* <<http://www.internetforskning.se/page/om-internetforskningse>> 20100513.
- Giddens, A. (2003) *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Goffman, E. (2009) *Jaget och maskerna, En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm: Norstedts.
- Goffman, E. (1970) *När människor möts, Studiet av det direkta samspelet mellan människor*. Stockholm: Aldus/Bonniers.
- Hernwall, P. (2001) *Barns digitala rum. Berättelser om e-post, chatt & internet*. Doktorsavhandling, pedagogiska institutionen, Stockholms Universitet.

Kalman, H. (2006) "Kunskap och samhälle". I Björn Blom & Stefan Morén & Lennart Nygren (red.) *Kunskap i socialt arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.

Levin, C. (2008) "Att undersöka >>det sociala<< - Några ingångar". I Anna Meeuwisse & Hans Swärd & Rosmari Eliasson-Lappalainen & Katarina Jacobsson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.

Linde, J. & Qvarnström, I. (2008) *Sociala relationer på nya digitala arenor, - om mobbning, kunskapsdelning och en bygemenskap på nätet*. Ung Kommunikations rapportserie, Nr 1 2008.

May, T. (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Malmö: Studentlitteratur.

Palfrey, J. & Gasser, U. (2008) *Born Digital, understanding the first generation of digital natives*. New York: Basic books group

Rättsnätet, (2010), (elektronisk) <www.notisum.se> (20100413).

Schiratzki, J. (2005) *Barnrättens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Sjöberg, U. (1999) "Att leva i cyberspace, En studie om hur yngre svenska tonåringar använder och upplever Internet". I Christa Lykke Christensen (red.) *Børn, unge og medier, Nordiske forskningsperspektiver*. Göteborgs universitet: Nordicom.

Starrin, B. & Wettergren, Å. (2008) "Emotionsforskning". I Anna Meeuwisse & Hans Swärd & Rosmari Eliasson-Lappalainen & Katarina Jacobsson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.

Bilaga 1

Informationsbrev

2010-04-07

Hej,

Jag heter Rebecca Wiahl och jag studerar på socionomutbildningen vid Lunds universitet och under vårterminen 2010 kommer jag att skriva min C-uppsats En uppsats som man skriver när man går den sjätte terminen på utbildningen.

Min uppsats kommer att handla om ungdomars aktivitet på Internet - communities - och ungdomars syn på att vuxna är inne på dessa sidor. Jag är intresserad av om du tycker det känns som ett stöd och en trygghet eller om det känns kontrollerande. Jag behöver därför din hjälp och det hade varit jätteintressant att få veta vad du tycker genom att intervjua dig. Det jag kommer att fråga om är om du tycker att det är någon skillnad mellan det som händer på Internet och det som händer ute på gatan, om du tycker att det är bra eller dåligt att fler vuxna är ute och kontrollerar ungdomar på Internet och hur unga personer umgås på Internet.

Jag kommer totalt sett att göra tre gruppintervjuer med fyra personer i varje grupp. En grupp kommer bara bestå av killar, en grupp bara av tjejer och en grupp kommer att vara blandad. Intervjun kommer att hålla på ca en och en halv timme. Jag har tystnadsplikt, det betyder att jag inte berättar det som ni säger. Jag kommer att hantera och förvara banden som jag spelar in intervjuerna på, och den text som jag skriver ut från intervjuerna, så att ingen annan kan läsa det. Intervjuerna kommer bara att användas i min C-uppsats och alla intervjupersoner kommer att vara anonyma, alltså ditt namn inte kommer att finnas med i texten. C-uppsatsen kommer att diskuteras på ett uppsatsseminarium i juni. Efter att uppsatsen blivit godkänd så får du naturligtvis ett exemplar om du vill.

Jag behöver hjälp av dig som fyllt 15 år och som har målsmans tillåtelse.

Du får gärna ringa upp mig om du har några frågor. Du kan nå mig på nr ----- eller via mail ----- Handledare är Maria Bangura Arvidsson, hennes telefonnr är ----- och mail är -----

Medgivande från målsman

- Jag godkänner att mitt barn medverkar i uppsatsen.
- Jag godkänner inte att mitt barn medverkar i uppsatsen.

Underskrift

.....

Bilaga 2

Intervjuguide

Bakgrund

Kartläggningsfrågor före intervjun:

- Ålder
- Kön
- Är du aktiv på någon community?
- Ungefär hur länge har du varit aktiv?
- Hur ofta chattar du i genomsnitt i veckan?
- Hur mycket tid uppskattar du att du är inne och chattar i veckan?

Internet vs irl

1) Vad tycker ni att det är för likheter och olikheter mellan det som utspelar sig på nätet och det som händer ”in real life”.

- Är det skillnad på var saker händer?
- Passar ni ibland på att vara någon annan på nätet?
- I så fall hur ofta?
- I så fall vad ändrar ni oftast?

Allt
Ålder
Kön
Utseende
Annat ...

-Upplever ni att det är någon skillnad mellan att ändra i sin identitet på nätet jämfört med irl?

Community och personliga tankar

2) Hur ofta använder ni communitys som stöd för att skriva av er och ventilerar tankar?

- Om ni har något problem föredrar ni då att vända er till någon på Internet framför att vända er till någon ute i ”verkligheten”?
- Har någon av er vänt er till någon för att få råd, stöd eller hjälp på Internet?
- Upplever ni att det skulle vara lättare att få hjälp av någon professionell om ni först skapat kontakt med den här personen via nätet?

Vuxna på communities

3) Vad tycker ni om att vuxna är inne på communitys?

- Upplever ni att personer som normalt sett arbetar med ungdomsfrågor även behöver vara aktiva på nätet?
- Vilka vuxna anser ni bör vara inne på samma sidor som ungdomarna i närområdet använder?

Föräldrar
Lärare
Kuratorer
Poliser
Fältassistenter
sajternas egen personal
Annann

Vuxna som stöd eller kontroll

- 4) Uppfattar ni det som kontroll eller som ett stöd och en trygghet när vuxna går in och är delaktiga i det som sker på Internet?
- Vilka nackdelar kan ni se att det finns i och med att vuxna är delaktiga i det som sker på nätet?
  - Vilka fördelar kan ni se i och med att vuxna är delaktiga i det som sker på nätet?